

С Т А Н О В И Щ Е

От доц. д-р Веселин Караатанасов

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 1.3 — „Педагогика на обучението по...“

Автор: Илия Здравков Михайлов

Форма на обучение: редовна докторантура

Научна организация: Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Факултет по науки за образованието и изкуствата

Катедра „Музика и мултимедийни технологии“

Тема:

ТЕОРЕТИЧНИ И МЕТОДИЧЕСКИ АСПЕКТИ НА ЦЪРКОВНАТА МОНОДИЯ

Научен ръководител: проф. Адриан Георгиев

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Факултет по науки за образованието и изкуствата

Катедра „Музика и мултимедийни технологии“

1. Материали по защитата

Предоставените документи от кандидата отговарят на съвкупността от посочените в изисквания, регламентирани в Правилника за прилагането на ЗРАСРБ, адаптиран към спецификата на горепосоченото висше учебно заведение.

Получих следните документи в дигитален формат:

- дисертационен труд;
- автореферат;
- творческа автобиография;
- списък с публикации.

Всички посочени файлове покриват необходимия набор от документи в съответствие на разпоредбите в ЗРАСРБ.

2. Биографични данни и обща информация

В периода 1992-97 Илия Михайлов следва контрабас, пиано и музикална теория в Университета по музика в Лозана, Швейцария, откъдето получава Diplômes de l'enseignement, завършвайки бакалавърска, и непосредствено след това, магистърска степен — Première Prix. През следващите две години, от 1997 до 1999, образованието му продължава във Висше училище „Джулиард“, САЩ. От там получава т.нар. Advanced certificate (Магистър) по контрабас, оркестрово дирижиране и либерални изкуства. Шест години след това, между 2005-2009, получава трета магистърска степен от Асоциирания борд на Кралските музикални училища, Великобритания, където учи за музикален директор, както и симфонично дирижиране. От 1998 до 2001 г. специализира последователно Хорово дирижиране в класа на Мишел Корбо в Женевската консерватория и Арт мениджмънт в Нюйоркския университет в САЩ.

Професионалният опит на колегата Михайлов е силно наситен. От 1999 г. до сега е музикален директор, хор „Големите български гласове“, като едновременно с това е изпълнявал функцията на артистичен директор при Ансамбъл за Византийска музика „Софийски псалти“ и на Българско музикално сдружение. Между 2011 и 2015 е диригент на Национална хорова капела „Светослав Обретенов“ и почти по същото време на Софийска филхармония, като паралелно с това преподава в Американския колеж. Работи още като главен диригент на Хорово общество „Лидеркранц“ (Швейцария) и хормайстор/диригент на лятната Хорова академия на Фестивала в Пюизе (Франция). В рамките на 23 години от кариерата си на хормайстор, диригент и контрабасист Илия Михайлов е в професионална сътрудничество с диригентите Клаудио Абадо, Бернард Хайтинг, Пиер Булез, Сейджи Озава, Курт Мазур, Иван Фишер, Даниеле Гати, Жан-Клод Казацю, Йесус Лопес-Кобос, Жан-Бернар Помие, Урош Лайовиц, Мишел Корбо; композиторите Даниел Шнидер, Мишел Коломбие; хореографите Пина Бауш, Морис Бежар; тенора Хосе Карерас.

Осъществява съвместни проекти с UNESCO, BBC (Великобритания), Mezzo TV (Франция), музикалните издателства Ediciones Singulares (Испания), Brilliant Classics (Холандия), Naïve (Франция); фондация Palazzetto Bru Zane (Италия), продуцентска компания Freestudios (Швейцария), БНР, TV 1, Национален филмов център, Национален фонд „Култура“, Организация на евреите в България „Шалом“, Блубалу рекордс, Министерство на външните работи на Република България.

Преподавателският опит на Илия Михайлов е свързан с изнасяне на лекции и майсторски класове за Харвардския университет (САЩ), Университета Париж-VIII: Венсен-Сен Дени, Страсбургската консерватория (Франция), Училището по Култура и изкуства в град Чънгду (Китай).

Като диригент и хормайстор участва в множество фестивали: Bath International Music Festival, The Lichfield Festival (Великобритания); Московски Великденски фестивал (Русия); Mondial Choral, L'art Vocal, Mondial des Cultures (Канада); Strade del Cinema (Италия); Jazzdor Strasbourg, d'Jazz Nevers, MC2 Grenoble, Détours de Babel (Франция); Donaufest - Ulm (Германия); Музика в Стария Краков, Фестивал за духовна музика в Биелско-Бяла (Полша); MUPA (Унгария); Almere Kamermuziek Festival (Холандия); Среца на хорове на остров Терсейра (Португалия); Новогодишен музикален фестивал, Варненско лято, Аполония, Дванадесети салон на изкуствата, Европейски музикален фестивал, Киномания (България).

Дирижира Женски хор на Харвардския университет (САЩ), Ла Метриз Сан-Луи дьо Гонзаг (Франция), Le Petit Choeur de Saint-Denis, Soli- Titti, Le Choeur des Polysons, La Chorale de Paris 8, Ensemble Vocale Loyola (Франция). В сферата на оркестровото дирижиране е в сътрудничество с Camerata Bohemiana (Чешка република), I Musicantini (Швейцария), Симфоничен оркестър на БНР, оркестрите на Варненска, Пловдивска, Старозагорска, Русенска опера, Камерен оркестър „Студио Примо“, Консорт за старинна музика „Кончерто Антико“, Ансамбъл „Кварто и приятели“.

3. Дисертация

Допуснатият до защита дисертационен текст е със заглавие „ТЕОРЕТИЧНИ И МЕТОДИЧЕСКИ АСПЕКТИ НА ЦЪРКОВНАТА МОНОДИЯ“. Той е развит в рамките на 195 страници и съдържа увод, четири основни глави, заключение и приноси. В този обем е включена една илюстрация на алтерационни съпоставки при комите, а нотните примери са поместени в приложението най-накрая. Референтната литература включва над 130 автори — наши и чужди.

Дисертационният труд разглежда *монодийната практика*, известна в България като „източно църковно пеене“ предвид мястото ѝ в българското училище, като православно-

християнска културна традиция. В увода авторът посочва полезността ѝ за слуховото обучението на учениците по музика в началното образование с наличието на реална възможност за педагогическото ѝ осъществяване като предлага съвременен методически модел.

Като цел е посочено, че се изследват възможностите за имплементация в българското училище на традиционната църковна монодия, практикувана по българските земи.

По отношение на предмета, изследването е насочено към преподаването на православната църковна монодия на ученици в начален етап на обучение с помощта на мултимедийни технологии, мобилни приложения и приложения, като основополагащото в случая е формирането на културни компетенции и умения на учениците и най-важното — опазване на културно-историческото ни наследство.

Обект на изследването са учениците в начален етап на обучение по предмета *Православната църковна монодия*, осъществен, както вече беше посочено, чрез мултимедийни технологии, мобилни приложения и приложения, като извънкласна дейност (ИКД) – занимания по интереси и/или факултативни учебни часове (ФУЧ).

Методическите подходи в труда се основават на обзор и сравнителен анализ на музикологична литература, преглед на събития и тенденции в образователната система в исторически план, анализ и обобщение на юридически документи, апробация на експеримента, анкетно оценяване, както и статистическо обработване и сумиране на резултатите от експеримента.

Хипотезата на изследването гласи, че ако се използва предлаганият в дисертацията иновативен метод за обучение (включващ съвременни мултимедийни технологии и мобилни приложения) с цел изучаването на православни църковни песнопения (празнични тропари), ще се постигне тяхното естествено усвояване и ще се отчете резултатът от това усвояване като подходящ за *източния* им произход.

Първата глава се спира на теоретичните аспекти на църковната монодия. Изведен е терминологичния апарат, който се използва в протежение на целия труд. Постановката

на проблема обхваща възникването на монодията, връзката ѝ с песента, нотацията и нейната поява в България, т.е. като проява на интонационно присъствие. Отчита се нейния източен характер и взаимовръзките с други култури. Тук се прибягва до използването на аналитичния подход — както по отношение на формата и метро-ритмичната система, така и на качеството на интерваловите взаимоотношения в турската, арабската и персийска музика като еманация на емоционално ѝ многообразие.

В т о р а г л а в а е подчинена на методическите аспекти в изследването на църковната монодия и тук се прави връзка с периодизацията на българското музикално образование, като не се пропуска темата за т.нар. нотационно-перцептивни проблеми.

Т р е т а г л а в а логически произтича от предходната и тук на преден план авторът се спира на дидактическия модел за преподаване на Православната църковна монодия в основното училище като извънкласна дейност, като сред първите подточки за разглеждане са Националната програма за развитие „България 2030“, Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България, Законът за предучилищното и училищното образование, Наредбата за приобщаващото образование, Извънкласни дейности (ИКД), предназначени за заниманията по интереси (ЗИ) и факултативните учебни часове (ФУЧ) в средното училище (общообразователна подготовка) и др. В този раздел на дисертацията е посочен репертоар, върху който следва да се работи, систематизиране на подходящи дидактически ресурси, упражнения за развиване на модален слух, а накрая следва структурата и съдържанието на урока заедно с методите за постигането на описаните дейности.

Ч е т в ъ р т а г л а в а , като последна, представя експерименталното изследване и анализа на резултатите от прилагането на методическия модел.

Заклучението и приносите се съсредоточават върху педагогическата практика, която прилага нов модел за преподаване на православната църковна монодия в училище.

5. Финални обобщения и оценка

Разгледах в детайли предоставените от Илия Михайлов документи. След внимателен прочит на дисертационния труд смятам, че защитата може да се приеме за успешна. Кандидатът проявява желание за работа и има изключително високи и задълбочени теоретични познания. Едновременно с това той притежава доказан, при това на световно равнище, диригентски и творчески талант, висока мотивация и сериозни амбиции за по-нататъшно развитие.

Текстът на дисертацията притежава академичен стил, бивайки в съответствие с моите очаквания. Характеризира се със задълбоченост и в експлицитно отношение е подплатен с богат исторически и фактологичен доказателствен материал. Съжденията са обосновани и прецизни. Съдържанието на труда се възприема без затруднение, подбуждайки интерес у читателя. Отделните глави са аналитични и с логическа връзка помежду си. Стилът и пунктуацията са на ниво, като трябва да се посочи, че чистотата на изказа изключва наличието на каквато и да било разпиляност на мисълта или повторения. Цитатите са на точните си места и допълват критичните обобщения, без това да служи като пълнеж за постигане на раздут обем. Що се отнася до нотните примери — те допълват разглежданата проблематика. Диаграмата на 34 страница е подходяща и на място.

Въз основа на гореописаното, без да имам каквито и да било резерви по отношение на използвания понятиен апарат и компетенциите на автора, както и въз основа на находчивия подход при поднасянето и тълкуването на фактите, наред с осъществените приноси, **давам своята положителна оценка.**

6. Заключение

Предвид значимостта на разработката, препоръчвам на научното жури да се обедини около присъждането на образователна и научната степен „доктор“ на Илия Михайлов по професионално направление 1.3, „Педагогика на обучението по...“.

София
27 юли 2023 г.

Представил становището:

доц. д-р Веселин Караатанасов
СУ „Св. Климент Охридски“